

**STAMBENO – POSLOVNI OBJEKAT NA SLAVIJI: MAKETA KAO ALAT
U PROCESU PROJEKTOVANJA****RESIDENTIAL – BUSINESS OBJECT AT SLAVIJA: SCALE MODEL AS A TOOL
IN DESIGNING PROCESS**

Helena Kukaras, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – ARHITEKTURA

Kratak sadržaj – Tema master završnog rada je da na kritički način kroz autorski projekat i primere iz prakse ispita i osvesti koliko je značajan odnosno efikasan proces pronalaska, provere i prezentacije ideja putem izrade radnih maketa. Takođe i mogućnosti šire primene radnih i finalnih maketa kao sredstva za postizanje određenih ciljeva, rešavanja ili prezentovanja određenih problema u domenu arhitektonsko-urbanističke struke.

Ključne reči: Maketa kao alat, Slavija, projektovanje, provera ideje, arhitektura, urbanizam, praksa

Abstract – The task of master thesis is critical approach combined with author's project and examples from practice with the aim of realizing how important and effective is the process of design, checkup and presentation through scale models. Also the possibilities for wider usage of working and final scale models as tools for realization of specific issues within the field of architecture and urban planning.

Keywords: Model as a tool, Slavija, design, idea check, architecture, urbanism and design

1. UVOD

Nekada ikonični ručni crteži, skice i makete sve češće bivaju zamenjeni ili stavljeni u drugi plan upotrebom računarskih tehnologija. Popularizovanje i upotreba programa kao sto su AutoCad, Autodesk 3ds Max, ArchiCad i drugi, tokom predhodnih 20 godina, ostavljaju značajan uticaj na razvoj, percepciju i reprezentaciju arhitektonskog stvaralaštva.

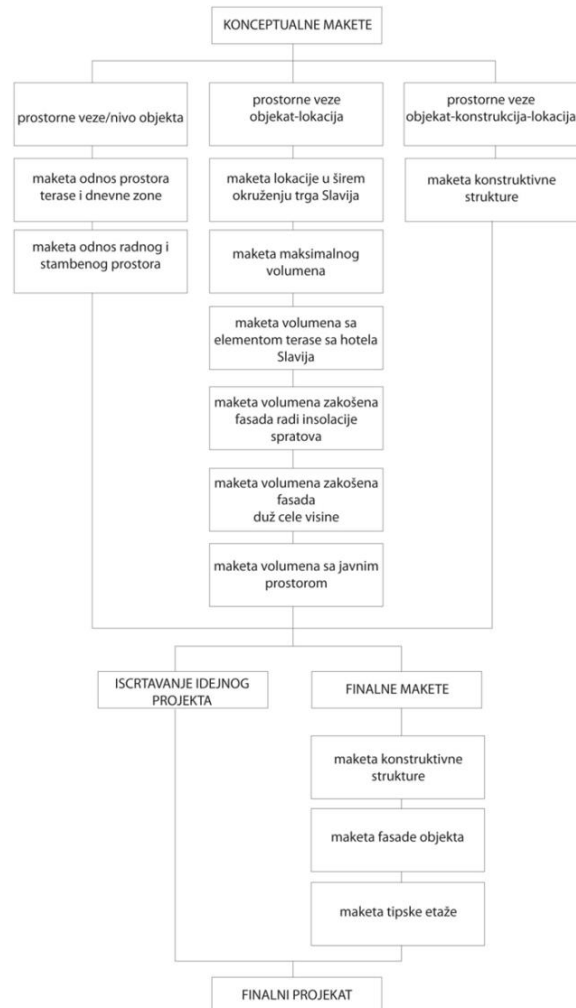
Navedeni kompjuterski programi, otvorili su mnoge nove mogućnosti u okviru samog procesa i reprezentacija arhitektonsko-urbanističkih projekata, omogućili su značajno ubrzan proces projektovanja i drugačiju vizuelnu percepciju nego što je to ranije bilo.

Takođe je odlučujuću ulogu u popularizovanju arhitekture i urbanizma odigrala internet revolucija i brži prenos informacija, sa jednog kraja sveta na drugi. Danas mnogo brže i efikasnije pronalazimo informacije, pratimo arhitektonsku scenu i nove trendove putem internet medija.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila doc. dr Ivana Miškeljin.

Bez obzira na revolucionarni napredak programa koji nam omogućavaju 3D vizualizaciju modela projekata na zavidnom nivou, makete su na neki način i dan danas ostale u upotrebi u procesu i reprezentaciji arhitektonsko-urbanističkog stvaralaštva. U današnjoj praksi u našem regionu, položaj makete i njene primene u procesu projektovanja ili reprezentaciji sveden je na minimum ili je njena upotreba često banalizovana. Dok se u arhitektonskim biroima širom sveta i dalje rade ozbiljne studije u kojima maketa ima odlučujuću ulogu.

2. PROCES PROJEKTOVANJA**2.1. Makete**

Šema 1. Prikaz procesa kreiranja maketa

Istraživanje je definisano kroz nekoliko faza istraživačkih prostornih maketa, prikazano na šemi 1. Sve konceptualne makete su primenjene u procesu idejnog rešenja autor-skog završnog projekta.

Ono što predstavlja najvažniju istancu u okviru ovog istraživanja, čine veze između različitih prostora, načina na koji one postoje i kako prostori vrše međusoban dijalog.

2.2. Maketa – odnos prostora terase i dnevne zone

Konceptualna maketa odnosa prostora terase i dnevne zone zamšljena je kao fleksibilan promenljivi prostor po potrebi i izboru korisnika prostora.

Prostorna granica koja predstavlja odnos između dva prostora stvara ambijent koji po potrebi funkcioniše kao jedna celina ili kao dve odvojene celine koje se međusobno prožimaju i utiču jedna na drugu.

Police sa knjigama nalaze se na pokretnim šinama i moguće ih je pomerati po potrebi. Stepeni pomeranja su u okviru svoje ose svake pojedinačne police i po šinama u dva pravca.

Različiti položaji i prostorni ambijenti koji se kreiraju njihovim pomeranjem prikazani su na fotografijama 1,2,3.

Fotografija 1. Maketa fleksibilnosti odnosa prostora terase i dnevne zone, razmera R1:50

Fotografija 2. Maketa fleksibilnosti odnosa prostora terase i dnevne zone, razmera R1:50

Fotografija 3. Maketa fleksibilnosti odnosa prostora terase i dnevne zone, razmera R1:50

2.3. Maketa – odnos radnog i stambenog prostora

Konceptualna maketa odnosa radnog i stambenog prostora prikazana na fotografijama 4 i 5 zamišljena je sa osnovnim polazištem dijaloga između dva prostora ali ne i sa njihovom direktnom prostornom vezom.

Poslovni i stambeni prostori su potpuno odvojeni i funkcionišu kao dve zasebne celine, orijentisani jedno prema drugom sa javnim prostorom događaja između njih. Prostor između predstavlja indirektnu vezu odnosno prostor komunikacije ove dve različite namene.

U svojoj materijalizaciji u ovom trenutku razvoja konceptualne ideje oni su zamišljeni potpuno isto sa različitim stepenom privatnosti.

Poslovni prostor predstavlja celinu koja je potpuno transparentna i otvorena ka javnom i stambenom prostoru, dok je fasada stambenog prostora u svojoj materijalizaciji fenestracije zamišljena kao fleksibilna fasada koja po izboru korisnika može biti otvorena ka poslovnom prostoru ili sačuvati stepen privatnosti.

Fotografija 4. Maketa odnosa radnog i stambenog prostora, razmera R1:50

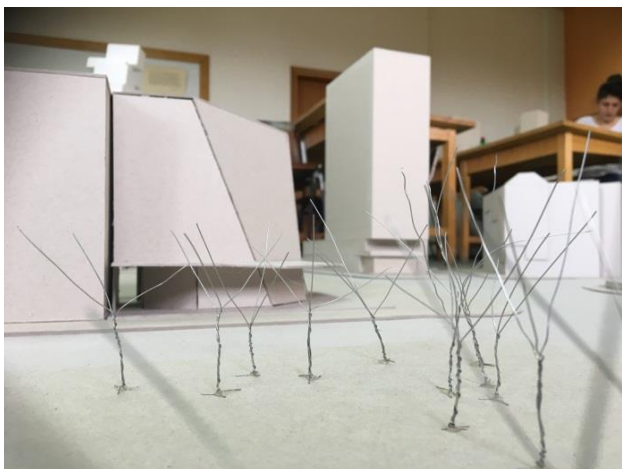

Fotografija 5. Maketa odnosa radnog i stambenog prostora, razmera R1:50

2.4. Maketa – odnos volumena objekta i lokacije

Makete odnosa volumena i lokacije prikazuju proces razmišljanja o mogućem volumenu objekta, ovaj proces aktivno uključuje duh mesta odabrane lokacije i na osnovu tih parametara stvara polaznu tačku koja će biti razmatrana i prožimana sa predhodnim konceptualnim maketama.

Maketa na fotografiji 6. predstavlja skup svih pet konceptualnih maketa volumena koje se mogu pogledati u okviru master istraživanja sa razmatranom mogućnosti kreiranja različitih javnih prostora u okviru prizemlja.

Fotografija 6. Finalna konceptualna maketa volumena, R1:100

Trg Slavija danas predstavlja jednu od najprometnijih lokacija, glavni gradski orijentir, značajno saobraćajno čvorište ali i jednu od nedovršenih urbanih celina Beograda.

Nekadašnji gradski prostor namenjen pešacima koji su se mogli zadržati na različitim mestima u okviru trga, danas je obeležen veoma visokom saobraćajnom frekventnosti u kojoj se uočava nedostatak različitih javnih prostora, urbanih džepova u okviru trga koji bi bili namenjeni isključivo pešacima, te bi taj trg istinski i ponosno predstavljao jedan od najvažnijih gradskih trgova Beograda.

2.5. Maketa – odnos volumena objekta i lokacije

Fotografija 7. Maketa odnosa radnog i stambenog prostora, razmera R1:50

3. PROJEKTNO REŠENJE

3.1. “Z Terasa“ na trgu Slavija

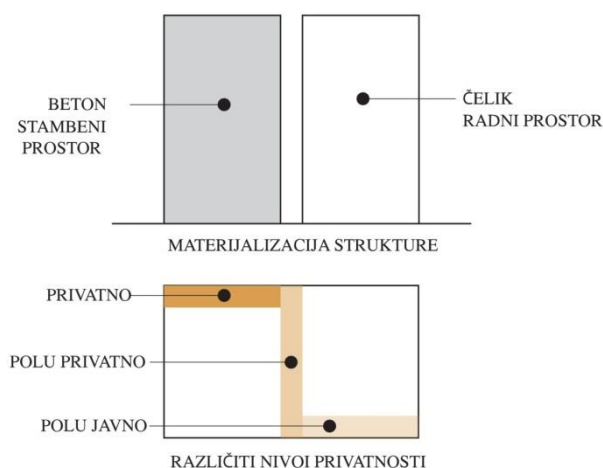
Koncept idejnog rešenja “Z Terasa“ na trgu Slavija prosisteko je iz serija razmišljanja putem izrade prikazanih konceptualnih maketa. U okviru opšte podele uočljive su četiri faze:

I faza: Istraživanje prostornih odnosa između različitih namena prostora

II faza: Istraživanje odnosa volumena objekta i zadate lokacije

III faza: Odnos volumena, lokacije, namene i konstrukcije objekta

IV faza: Kombinacija dobijenih konceptualnih rešenja iz I, II i III faze

Šema 2. Konceptualna šema “Z Terasa“ na trgu Slavija

Iz prve faze istraživačkih maketa proistekla je ideja kreiranja fleksibilnog, aktivnog i promenljivog prostora sa različitim stepenom privatnosti. Kao i ideja za njihov međusobni prostorni dijalog koji bi ih integrisao u kvalitetnu celinu.

Iz druge istraživačke faze odnosa volumena objekta sa lokacijom, došlo se do ideje o različitim stepenima javnog prostora.

Treća faza bavila se materijalizacijom i konstrukcijom objekta shodno nameni i okruženju. Stambeni deo objekta se razlikuje po stepenu potrebne transparentnosti od poslovnog što je uticalo na odabir konstrukcije i materijalizacije objekta.

S toga je četvrta faza osnovni koncept autorskog projekta "Z Terasa" koja integriše sve istraživačke faze u jedno rešenje i predstavlja objekat sa terasom koja sadrži različite nivoe privatnosti, gradativno od potpuno privatnog prostora do javnog prostora u okviru iste celine. Prikazana na fotografijama 7,8,9 i 10.

Nivoi privatnosti terase:

- Privatni nivo terase- orijentisan ka unutrašnjem dvorištu
Ova prostorna celina namenjena je isključivo ljudima koji žive u okviru stambene jedinice
- Polu javni nivo terase- orijentisan između stambene i poslovne zone zgrade

Namenjen korisnicima koji žive u okviru stambene jedinice, sa poglednom na radni prostor zgrade. Ovaj prostorni nivo zamišljen je kao prostor konekcija između radnog i stambenog dela objekta.

- Javni nivo terase-orijentisan ka parku i trgu Slavija

Korisnici ovog prostora su svi koji tu žive, rade ili posećuju objekat

Fotografija 8. Finalna maketa fasade objekta, razmera R1:100

Fotografija 9,10. Finalna maketa detalja sprata, R1:50

4. ZAKLJUČAK

Proces izrade različitih konceptualnih maketa u ovom istraživačkom radu predstavljao je drugačiji pristup od uobičajenog koji obavezno na samom početku uključuje računarske programe. Značajan aspekt takvog pristupa oslikava se u slobodi da se arhitektonska misao lako i brzo proveriti. Ono što je posebno zanimljivo je neočekivani ishod makete, da jedno rešenje koje napravimo, lakom manipulacijom elemenata može znatno brže inspirirati na novi pravac arhitektonskih misli. Za razliku od modela dobijenih putem 3D softvera, maketa pruža realniju perspektivu koja bitno utiče na percepciju posmatrača. Ono što je važno reći, maketa ne treba da zameni kompjuterski model, ona može biti izuzetan alat za brzo i jednostavno uočavanje problema koje neke od ideja nose, a da nisu na samom početku rada vidljivi. Uporno postavljanje pitanja i razgovori o „gotovim“ konceptualnim maketama zaista otvaraju dijapazon neverovatnih arhitektonsko-urbanističkih rešenja.

Na početku ovog procesa projektovnja delovala je da nema posebne razlike da li se makete izrađuju ili ne. Međutim svakom sledećom konceptualnom maketom lični stav se menjao, uočavao se šablon razmišljanja koji je držao sve aspekte budućeg rešenja na jednom mestu. Neophodno je izdvojiti da je čitav proces svake od konceptualnih maketa uključen i razmatran u finalnom idejnom rešenju. Takav proces doveo je do kompleksnog konceptualnog rešenja koje se bavilo svim mogućim aspektima od unutra ka spolja i obrnuto od spolja ka unutra. Prva faza maketa koja se bavila unutrašnjim razmišljanjima o odnosima između prostora različitih namena bez poznavanja tačne lokacije budućeg projekta, imala je veliki uticaj u trenutku kada je lokacija postala poznati element.

Izrada maketa po ovakom šablonu korak po korak omogućila je evoluciju svake od ideja sa početka da se prilagode zatom prostornom okviru. Te da je kojim slučajem lokacija bila drugačijeg karaktera shodno tome završni projekat ne bi bio isti ali bi uključivao ideje sa početka. Ovakav pristup omogućio je da se ideja postepeno pročisti i prilagodi. Izrada maketa predstavljala je kreativan proces u kome je sve moguće i ništa nije pogrešno

5. LITERATURA

- [1] Predrag. Šidanin, Bojan. Tepavčević, "Maketarstvo za studente arhitekture", FTN izdavaštvo, Novi Sad, 2010.
- [2] Albert C.Smith, "Architectural Model as Machine", Architectural Press, Oxford, 2004.

Kratka biografija:

Helena Kukaras rođena je u Novom Sadu 1991. god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitekture odbranila je 2018. godine.